

DOŽIVLJAJ DJELOTVORNOSTI SUDJELOVANJA U METODSKOJ SUPERVIZIJI VODITELJA MJERE STRUČNE POMOĆI RODITELJIMA U OSTVARIVANJU SKRBI O DJETETU

SAŽETAK

Metodska supervizija je supervizija koja se definira kao proces, u kojem kao referentni materijal služi profesionalna interakcija supervizanta s klijentom, a poseban naglasak stavlja se na edukativnu komponentu, produbljenu strukturu rada na slučaju i fazu profesionalnog razvoja supervizanta. U ovom radu prikazan je dio rezultata kvalitativnog istraživanja doživljaja djelatnosti sudjelovanja u metodičkoj superviziji voditelja mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu. U istraživanju je sudjelovalo 17 voditelja mjere stručne pomoći i potpore koji mjere provode kao djelatnici i vanjski suradnici CZSS-a Osijek, Našice i D. Miholjac i sudjelovali su u tzv. metodičkoj superviziji. Istraživanje je provedeno metodom polustruktuiranog intervjua, a u obradi podataka korištena je tematska analiza. Rezultati istraživanja pokazuju da voditelji

1 Anita Barišić, socijalna radnica, e-mail: abarasic@pravos.hr

2 Prof.dr.sc. Marina Ajduković, psihologinja, e-mail: marina.ajdukovic@pravo.hr

Izvorni znanstveni članak
Primljeno: veljača, 2021.
Prihvaćeno: studeni, 2021.
UDK: 364.62:364.65-053.2
DOI 10.3935/ljsr.v28i3.435

Anita Barišić¹

orcid.org/0000-0001-5245-8265

Sveučilište u Osijeku

Pravni fakultet Osijek

Studij socijalnog rada

Marina Ajduković²

orcid.org/0000-0002-0561-9908

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Studijski centar socijalnog rada

Ključne riječi:

metodska supervizija,
voditelji mjere stručne pomoći
i potpore, obitelj u riziku,
ishodi, podrška

mjere stručne pomoći i potpore prepoznaju dobiti od sudjelovanja u metodičkoj superviziji, kako generičke tako i specifične, te ukupno kao ishode metode supervizije opisuju osjećaj većeg postignuća u radu s obitelji te promjene u odnosu s obitelji u kojoj provede mjeru stručne pomoći i potpore. U metodičkoj superviziji voditelji su dobili podršku, a njezine učinke podijelili su na generičke i specifične. Također, u radu se opisuju posebnosti metode supervizije koje su prepoznali voditelji mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu u odnosu na druge oblike supervizije u kojima su sudjelovali.

UVOD

Zaštita dobrobiti djece jedan je od najsloženijih i najzahtjevnijih poslova (psiho) socijalnom radu s ljudima (Brittain, 2009.). Djelatnici u sustavu socijalne skrbi svakodnevno donose ključne odluke koje utječu na sigurnost i dobrobit obitelji i djece koji su u riziku ili opasnosti. Prema Sladović Franz (2011.), pogrešno donošenje odluka u radu s roditeljima u riziku može biti ugrožavajuće za dijete. Istraživanje pogrešaka treba obuhvatiti i traženje odgovora na pitanja – ima li stručnjak potrebna znanja i vještine, jesu li dostupni prikladni resursi da ga podrže, je li organizacija postavila ispunjive i usklađene ciljeve (Sladović Franz, 2011.: 159).

Kako bi stručnjaci koji rade u domeni zaštite dobrobiti djece svoj posao obavljali kompetentno i usmjerenom na dijete, u tome im može pomoći supervizija.

Supervizija je metoda usvajanja profesionalnih znanja i profesionalnog razvoja te je kao takva u području psihosocijalnog rada prenesena iz Sjedinjenih Američkih Država 50-ih godina 20. stoljeća. S obzirom da se supervizija prilagođavala različitim profesijama i različitim društvenim potrebama, razvili su se i različiti modeli supervizije – američki i europski model supervizije (Ajduković i Cajvert, 2004.). Prvi modeli supervizije bili su neposredno vezani uz psihoterapijske terapije, no oni nisu dostatno objasnili svu složenost supervizije. Prema Ajduković (2020.), ključni autori u ovom području (npr. Bradley i Ladany, 2001.; Haynes, Corey i Moulton, 2003.; Bernard i Goodyear, 2004.; Beinart, 2012.) identificiraju tri velike skupine modela: razvojni model, model socijalnih uloga i integrativni model³. S obzirom na različitost modela, danas se u Hrvatskoj spominju i različiti oblici supervizije: organizacijska supervizija, razvojno-integrativna supervizija, timska supervizija, supervizija u edukaciji i drugo (Ajduković i sur., 2018., 2020.). Osobito se kod nas afirmirao razvojno-integrativni model supervizije, kojoj je cilj razvoj profesionalne kompetentnosti u podržavajućem okruženju, koja stručnjacima omogućuje integraciju profesionalnog iskustva

---

3 Za one koji žele više pročitati o modelima supervizije preporučamo tekst Ajduković, M. (2020b). Razvoj modela metode supervizije u području skrbi za djecu. *Ljetopis socijalnog rada*, 27 (3), 384–414.

s teorijama i zahtjevima profesionalne uloge s jedne strane i sa svojim osobinama, vrednotama, osjećajima i predispozicijama s druge strane (Ajduković i Cajvert, 2004.).

Postoje mnogobrojne definicije supervizije, a suvremeno određenje supervizije, prema Europskom pojmovniku supervizije i *coachinga*, navodi općeprihvaćene koncepte supervizije (Ajduković i sur., 2018.). Supervizija prije svega služi za razvoj pojedinca, timova i organizacija (Ajduković i sur., 2018.). Kako postoji razlika između supervizije kao upravljačke funkcije i supervizije kao procesa savjetovanja, razlikujemo superviziju rada s klijentima, superviziju kao unaprjeđenje profesionalnog funkcioniranja, edukativnu superviziju polaznika profesionalne izobrazbe i organizacijsku superviziju (Ajduković i sur., 2018.).

Metodska supervizija u sustavu skrbi za djecu

Prema Ajduković (2020.), u Hrvatskoj se unazad 10 godina koncipira novi model supervizije u području skrbi za djecu u sustavu socijalne skrbi – tzv. **metodska supervizija**. Metodska supervizija (slučaja) u zaštiti dobrobiti djeteta podržava primjenu metode strukturiranog pružanja podrške, pomoći i vodstva roditeljima u cilju zaštite dobrobiti djeteta čija je sigurnost ili/i razvoj ugrožen (Ajduković, 2020.: 23). Promjena fokusa supervizije rada događa se kod nas, kao i u drugim zemljama, nakon usvojene standardizirane procedure procjene rizika koji je kao pristup usmjeren na osnaživanje i suradni odnos u radu s roditeljima. U fokusu supervizije koja je više edukativna i usmjerena na slučaj su strategije osnaživanja i ishodi krajnjih korisnika.

»Model metode supervizije u zaštiti dobrobiti djece ima za svrhu unaprjeđivanja profesionalnog funkcioniranja pojedinaca, timova i organizacija kroz promišljenu reflektivnu i strukturiranu analizu slučajeva s posebnim naglaskom na (1) znanja i vještine potrebne za djelotvornu zaštitu djece, (2) odnos/ interakciju stručnjaka s roditeljima i djetetom te po potrebi sasvim značajnim osobama u okruženju djeteta te (3) profesionalne potrebe stručnjaka, uključujući emocionalno rasterećenje« (Ajduković, 2020.a: 25).

U metodičkoj superviziji je u prvom planu rad na konkretnom slučaju zaštite dobrobiti konkretnog djeteta (u skladu s novom metodom rada) i jačanju kompetencija stručnjaka (znanja i vještina) za primjenu metode rada (Ajduković, 2020.b). Metoda rada obuhvaća ključne oblike djelovanja u području skrbi za djecu koji se odnose na strukturiranu metodu pružanja pomoći, podrške i vodstva roditeljima obitelji u riziku (Ajduković, 2020.b). Unaprijed definirani koraci u metodičkoj superviziji podrazumijevaju aktualnu procjenu potencijalnih opasnosti, sigurnosti, čimbenika rizika i zaštite djeteta, definiranje nejasnoća i sljedećeg koraka postupanja u radu s roditeljima i/ili djetetom. Stručnjak u radu zaštite dobrobiti djeteta kroz rad na slučaju polazi

od procjenjivanja prioriteta konkretne obitelji i njezine sadašnje potrebe, artikulira ključna pitanja i reflektira o djelotvornosti svog pristupa i obilježjima pomažućeg i suradnog odnosa između njega i korisnika (Ajduković, 2020.b). Kroz ovakvu strukturu, voditelji mjere dobivaju podršku, strukturu i dijeljenje odgovornosti (Ajduković i Kožljan, 2020.).

Metodska supervizija je ciljano namijenjena i oblikovana prema potrebama djelatnika centara za socijalnu skrb koji rade s djecom i obiteljima te voditeljima mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, koji bi u svome radu trebali koristiti strukturiranu metodu pružanja podrške, pomoći i vodstva roditeljima u zaštiti dobrobiti djece, za što su im potrebne specifične kompetencije (Ajduković, 2020.b).

U području rada s obitelji i skrbi za djecu, a nadležnosti CZSS-a, osim izricanja žurne mjere izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji te upozorenja na pogreške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu, roditeljima se može izreći, prema Obiteljskom zakonu (NN, 98/2019.) mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu te mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu. Navedene mjere se roditeljima izriču sukladno odredbama Obiteljskog zakona (NN, 98/2019.) i Pravilnika o mjerama zaštite i osobnih prava i dobrobiti djeteta (NN, 123/2015.), a provode ju djelatnici CZSS-a i vanjski suradnici CZSS-a socijalni radnici, psiholozi, socijalni pedagozi, edukacijski rehabilitatori, a iznimno stručnjaci drugog akademskog zvanja (pomažućih struka). Mjera stručne pomoći i potpore, prema Obiteljskom zakonu (NN, 98/2015.), preventivna je mjera kojoj je cilj zaštita interesa dobrobiti djece. Dosadašnja konceptualizacija rada voditelja mjera stručne pomoći i potpore roditeljima pokazala je da oni imaju brojne zadaće, od savjetovanja, edukacija o potrebama djece i komunikaciji, pomoći u razumijevanju roditeljske uloge, vođenja promjene u dnevnom rasporedu obaveza i odgovornosti obitelji, objašnjavanja i upućivanja, do jasnog definiranja očekivanja i suočavanja s posljedicama (Ajduković i Laklija, 2014.). Specifične metode rada s obitelji i djecom u riziku voditelji nisu morali nužno dobiti u primarnom profesionalnom obrazovanju.

U radu s obitelji, a posebice obiteljima u riziku, u kojima se provodi mjera stručne pomoći i potpore, supervizija je jedan od ključnih načina da stručnjaci imaju vremena i sposobnosti da promatraju svoju praksu, identificiraju se, raspravljaju i nauče iz pogrešaka (Beddoe, 2016.).

Stručnjaci za dobrobit djece konzistentno su izloženi teškim situacijama i jasno doživljavaju osobne posljedice stresa, a prema Munson (2012.), jedna od funkcija supervizije je prevencija stresa i suočavanje sa stresnim situacijama na radnom mjestu. Supervizori su odgovorni za pomaganje stručnjacima u razvijanju kompetencija za upravljanje stresom i odgovor na njegove učinke (Kim i sur., 2017.). Prema Ajduković (2019.), stručnjak u metodičkoj superviziji ima priliku i emocionalno se rastereti i smanjiti profesionalni stres, kroz strukturirani rad na slučaju.

Istraživanja o učinku supervizije u zaštiti dobrobiti djece

Učinkovita supervizija omogućava stručnjacima u radu s djecom pružanje kvalitetnije skrbi za djecu i obitelj, što ima dalje učinak na trajnost, blagostanje i osjećaj sigurnosti stručnjaka (Dill i Bogo, 2009.).

Ajduković (2020.b) je napravila i analizu međunarodnih iskustva o učinku supervizije u zaštiti dobrobiti djece. Između ostalog, uključila je studiju O'Donoghue, Wong Yuh i Tsui (2018.) koji su proveli analizu 130 članaka supervizije socijalnog rada koji su objavljeni od 1958. do 2015. godine. Oni su identificirali pet područja od značaja za učinkovitost supervizije. Jedno od njih je da kad supervizori pomognu supervizantima u njihovom praktičnom radu i profesionalnom razvoju te im pruže emocionalnu podršku, vjerojatnije je da će biti zadovoljniji i učinkovitiji u svom radu, predani organizaciji i mentalno dobro. Usmjerenost na klijentove probleme u superviziji će po svemu sudeći rezultirati boljim ishodima za klijenta (O'Donoghue, Wong Yuh i Tsui, 2018.).

Wilkins, Forrester i Grant (2017.) su u akcijskom istraživanju pratili što se događa u superviziji slučajeva između socijalnih radnika koji rade s djecom i obiteljima i njihovih supervizora u kojoj su imali administrativnu ulogu. U superviziji slučajeva socijalni radnici su isticali prioritete kao što je usmjerenost na dijete, refleksivnost, analitičnost, emocionalno podražavanje i korisnost za praksu, a u neposrednom radu su prvenstveno bili usmjereni na kontrolu. Njihova studija potvrdila je veliku povezanost između kvalitetne sustavne rasprave o slučaju i kvalitete prakse. Dalje su Wilkins, Lynch i Antonopoulou (2018.) proveli ispitivanje učinaka supervizije na neposredne korisnike, tj. roditelje. Strukturirano su promatrali grupne supervizije i susrete socijalnih radnika s obiteljima te proveli intervjuje s roditeljima kako bi istražili vezu između supervizije, prakse stručnjaka i angažmana roditelja u cilju postizanja promjene. Okolnosti koje su bile povezane s većim roditeljskim angažmanom bile su znatijelja supervizora (s poštovanjem) za supervizanta, usmjerenost na dijete i obitelj, jasnoća o rizicima i potrebama te podrška za neposredni rad u praksi.

U Hrvatskoj, Ajduković i Laklija (2014.) provele su istraživanje pod nazivom »Motivi uključivanja i očekivanja od supervizije voditelja mjera za zaštitu osobnih prava i zaštite dobrobiti djeteta«, kojim su prikazale motive i očekivanja 121 voditelja mjere na području grada Zagreba. Voditelji su istaknuli veliku potrebu za profesionalnom podrškom, a time i supervizijom. Rezultati istraživanja ukazali su da voditelji koji imaju manje iskustva u radu imaju izraženija očekivanja od supervizije u području unaprjeđivanja kompetencija (znanja i vještina potrebnih za kvalitetan rad i dobivanja uvida u procese i ishode provođenja mjere), dok su iskusniji voditelji imali veća očekivanja od supervizije u području olakšavanja profesionalnog stresa i emocionalnog rasterećenja. Oni koji imaju izraženije potrebe vezane uz unaprjeđenje

kompetencije imaju i veća očekivanja od supervizije u području upravljanja stresom i emocionalnom podrškom (Ajduković i Laklija, 2014.).

U istraživanju Laklija, Ajduković i Aladrović Deklman (2020.) »Supervizija voditelja mjere stručne pomoći roditeljima u zaštiti dobrobiti djeteta – pogled iz triju perspektiva«, u kojem je sudjelovalo 16 voditelja mjere s iskustvom i bez iskustva sudjelovanja u superviziji, voditelji mjere bez iskustva supervizije naveli su da superviziju vide kao mogući oblik podrške u početničkom radu, priliku za razmjenu iskustva i kao pomoć u provođenju mjere. Sudionici prethodno navedenog istraživanja superviziju vide, također, kao oblik prevencije poteškoćama u provođenju mjere stručne pomoći i potpore.

U Republici Hrvatskoj je tijekom 2017. i 2018. godine provedena edukacija licenciranih supervizora, koji su kroz godinu dana vodili metodu superviziju voditeljima mjere stručne pomoći i potpore (Ajduković i Kožljan, 2020.).

Supervizija je provedena prema novozelandskom strukturiranom modelu grupne konzultativne supervizije, strukturiranom modelu kliničke supervizije (kanadski model) i integriranom modelu supervizije u skrbi za djecu (australski model), koji su temeljeni na suvremenoj ideji konceptualizacije supervizije u području socijalne skrbi za djecu, što je navedeno prethodno u tekstu (Ajduković, 2019., 2020.). Sam supervizijski rad bio je usmjeren na dobivanje novih znanja, kolegijalne podrške, vremena za refleksiju o pojedinim slučajevima provođenja mjera stručne pomoći obiteljima u zaštiti dobrobiti djece. Prema Mor Barak i suradnicima (2009.), tri dimenzije – pomoć u obavljanju zadatka, socijalna i emocionalna podrška i međusobna interakcija supervizije su proaktivni, zaštitni i preventivni čimbenici, koji mogu doprinijeti učinkovitosti radnika i pružanju kvalitetnijih usluga. Pomoć u zadatku izravno je povezana s funkcioniranjem poslova i ova dimenzija usredotočena je na supervizorsko savjetovanje, obrazovanje, osposobljavanje i sveukupni razvoj voditelja, kako bi bili sposobni obavljati svoj posao (Mor Barak i sur., 2009.). Kroz drugu dimenziju socijalne i emocionalne podrške, supervizija se usredotočuje na emocionalne potrebe voditelja i stres vezan uz posao. Prema Brittain (2009.), podrška u superviziji pomaže supervizantima da razvijaju i održavaju razumna očekivanja od sebe i drugih, što je u području rada s obitelji i djecom u riziku izuzetno važno. Nalazi Snyder i Babins-Wagner (2013.) pokazuju da pomoć u izvršenju konkretnih zadataka, socijalna i emocionalna podrška usmjerena na emocionalne potrebe supervizanta te interpersonalna interakcija mogu pridonijeti boljem osjećaju, učinkovitosti i kvaliteti stručnjaka pri zaštiti dobrobiti djece.

Metodska supervizija je u našem kontekstu provedena s posebnim naglaskom na edukaciju voditelja, davanje socijalne i emocionalne podrške u refleksivnom radu na slučaju koji je usmjeren na dobrobit djeteta.

Ovo je prvo istraživanje kojim se dobio uvid u djelotvornost metode supervizije iz perspektive voditelja mjere stručne pomoći i potpore u Republici Hrvatskoj, a koji neposredno rade s djecom i njihovim obiteljima u riziku.

CILJ ISTRAŽIVANJA

U ovome smo radu usmjereni na dobiti, podršku i ishode metodičke supervizije kao dijelove kompleksnijeg istraživanja, s ciljem dobivanja uvida u doživljaj djelatnosti sudjelovanja u metodičkoj superviziji voditelja mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu. Kako je ovaj rad nastavak specijalističkog rada autorice Barišić (2020.) pod istoimenim naslovom »Doživljaj djelatnosti sudjelovanja u metodičkoj superviziji voditelja mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu«, prikazat ćemo samo one rezultate koji se odnose na sljedeće istraživačke ciljeve:

- Utvrditi kako voditelji mjere stručne pomoći i potpore opisuju stručnu pomoći i/ili smjernice koje su dobili u metodičkoj superviziji.
- Utvrditi kako voditelji mjere stručne pomoći i potpore opisuju podršku koju su dobili od supervizora i od drugih supervizanata kada su radili na svom slučaju u metodičkoj superviziji.
- Utvrditi kako voditelji mjere stručne pomoći i potpore opisuju svoju djelatnost i suradnju s obitelji u kojoj provode mjeru, nakon iskustva sudjelovanja u metodičkoj superviziji.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Sudionici istraživanja

Istraživanjem je obuhvaćeno 17 voditelja mjere stručne pomoći i potpore, od njih ukupno 33 koji su sudjelovali u metodičkoj superviziji u Osijeku, Našicama i D. Miholjcu 2017. godine. Trinaest sudionika istraživanja su vanjski suradnici, a četvero sudionika djelatnici centara za socijalnu skrb. U istraživanju je sudjelovalo sedam psihologa, tri učitelja, dva socijalna radnika u radnom odnosu i jedan u mirovini, dva pedagoga, jedan socijalni pedagog u mirovini i jedan sociolog u mirovini. Od 17 sudionika, njih 14 je u radnom odnosu, dok je troje u mirovini. Prosječno trajanje ostvarenog ukupnog radnog staža u struci sudionika je 16,64 godine (od 4 do 39 godina), a prosječna duljina rada kao voditelj mjere stručne pomoći i potpore je 9,06 godina (od 2 do 27 godina). Odabir od 17 sudionika, pri čemu je bilo troje voditelja i 14 voditeljica mjere, temeljio se na dobrovoljnosti i motiviranosti za sudjelovanjem u istraživanju kao i dostupnosti sudionika istraživaču, s obzirom da su se neki sudionici preselili u inozemstvo ili drugu regiju.

Uzorak voditelja mjere stručne pomoći i potpore je homogen po obilježju radne uloge (svi sudionici su voditelji mjere stručne pomoći i potpore), a heterogen s obzi-

rom na spol, dob, status zaposlenosti, struku, staž provedbe mjere stručne pomoći i potpore te s obzirom na prethodno iskustvo sudjelovanja u superviziji i ukupan broj susreta koji su imali u svojoj metodskoj supervizijskoj grupi.

Raspon dobi sudionika kretao se između 28 i 68 godina (prosječna dob je 46,35 godina).

U trenutku sudjelovanja u istraživanju 14 sudionika je provodilo mjeru stručne pomoći i potpore, dok troje nije. Ranije iskustvo sudjelovanja u superviziji ima 12 sudionika istraživanja. Od sudionika koji imaju supervizantsko iskustvo, njih četvero navodi da je sudjelovalo u edukacijskoj superviziji, isto toliko ne zna u kojem obliku supervizije su sudjelovali, jedan sudionik je bio u timskoj superviziji, a dvoje navodi da se radilo o razvojno-integrativnoj superviziji. Jedna je sudionica sigurna da je bila supervizantica u razvojno-integrativnoj superviziji. Supervizanti, sudionici ovog istraživanja, navode kako je njihova metodska supervizijska grupa imala prosječno 10,13 susreta (od 6 do 14 susreta). Uzorak u istraživanju je prigodni.

Postupak istraživanja

Na temelju prethodne suglasnosti CZSS-a Osijek, Našice i Donji Miholjac, od centara i voditelja metode supervizije prikupljeni su podaci o voditeljima mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu, koji su sudjelovali u metodskoj superviziji 2017. godine. Sudionici u istraživanju su putem telefona informirani o svrsi i cilju istraživanja. Zatražena je i dobivena pismena suglasnost svih sudionika, kojom se potvrđuje informirani pristanak na sudjelovanje u istraživanju po načelu dobrovoljnosti, bez kompenzacije. Sudionici su također upoznati prije provedbe intervjua s mogućnosti odbijanja sudjelovanja u istraživanju u bilo kojem trenutku. Svakom sudioniku je neposredno prije provedbe razgovora ponovljena svrha i cilj istraživanja te ugovor o povjerljivosti, kojim je zajamčeno ne navođenje njihovih imena i prezimena u obradi rezultata i prikazu istih.

Pri provedbi istraživanja osobito se vodilo računa o poštivanju ljudskih prava i dostojanstva osoba, objektivnošću istraživača u provedbi i analizi prikupljenih podataka, kako osobna uvjerenja i stavovi ne bi iskrivili zaključke.

Kroz postupak prikupljanja, pohrane i obrade podataka osigurala se anonimnost i povjerljivost tako da se prilikom obrade transkripta nije navodio identitet sudionika istraživanja imenom i prezimenom. U daljnjim koracima se u interpretaciji rezultata i pisanju rada oslanjamo na prethodno dostupne znanstvene spoznaje pri čemu se poštuje načelo i integritet struke navođenjem izvora radova. Poštovalo se i načelo profesionalne i znanstvene odgovornosti kroz dogovaranje i savjetovanje sa stručnjacima pri provedbi istraživanja.

Svi su individualni razgovori vođeni kroz polustrukturirani intervju snimani diktafonom, a audiozapisi su pohranjeni i zaštićeni posebnom lozinkom u računalu istraživača. Intervjui su trajali prosječno oko 35 minuta, a pet ih je provedeno u prostorijama CZSS-a Donji Miholjac, dva u CZSS-u Našice, tri u CZSS-u Osijek i ostatak u Obiteljskom centru u Osijeku. Postupak prikupljanja podataka trajao je od listopada 2018. godine do prosinca 2018. godine, individualno sa svakim voditeljem mjere.

Obrada podataka

Snimljeni audiozapis je transkribiran u tekstualni oblik uz minimalno jezičnog uređivanja i uz pomoć korištenja Ispeaky aplikacije. Svakom sudioniku istraživanja dodijeljena je zasebna oznaka koja se sastoji od brojanog zapisa 1-17 te se nalazi uz izjavu sudionika.

Obrada podataka provedena je postupkom tematske analize koji se sastojao od sljedećih koraka:

- pripisivanje pojmova empirijskoj građi
- pridruživanje srodnih pojmova u kategorije
- analiza značenja pojmova i kategorija (Milas, 2005.).

Postupku pripisivanja pojmova empirijskoj građi prethodilo je parafraziranje zapisa svih odgovora sudionika, koji se odnose na pojedino postavljeno pitanje (korak 1), podcrtavanje odgovora na postavljeno pitanje (korak 2) te ispis podcrtanih izjava sudionika (korak 3).

Kao što je već navedeno, podaci koji se prikazuju dio su šireg istraživanja koje je bilo usmjereno ne samo na metodičku superviziju, već i na kompetencije voditelja mjera stručne pomoći. U ovom radu usmjereni smo na sljedeće cjeline: »Dobiti od metodičke supervizije«, »Podrška u metodičkoj superviziji«, »Ishodi metodičke supervizije« i »Specifičnosti metodičke supervizije u odnosu na druge oblike supervizije«. Rezultati po pojedinim tematskim cjelinama dobiveni su analizom odgovora sudionika istraživanja na pitanja iz predložka za polustrukturirani intervju, koji se nalazi u prilogu rada.

REZULTATI

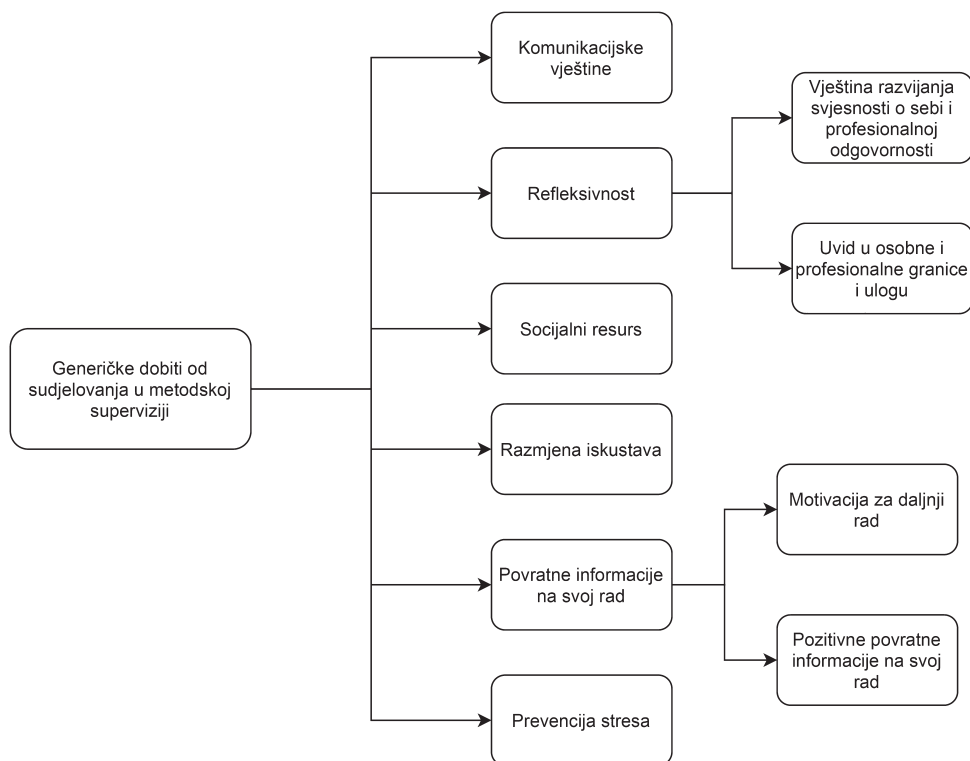
Dobiti od metodičke supervizije

Temeljem kvalitativne analize podataka identificirano je kako voditelji mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu (u daljnjem tekstu voditelji mjera) definiraju generičke i specifične dobiti od sudjelovanja u metodičkoj superviziji.

S obzirom da se u ovom tekstu i kasnije spominje razlika između generičkog i specifičnog, navest ćemo ključnu razliku polazeći od suvremenog određenja kompetencija. Agencija za znanost i visoko obrazovanje navodi da kompetencije predstavljaju dinamičnu kombinaciju kognitivnih i metakognitivnih vještina, znanja i razumijevanja, međuljudskih, intelektualnih i praktičnih vještina te etičkih vrijednosti⁴, pri tome se razlikuju specifične (jedinstvene, posebne) i generičke (tipične, zajedničke) kompetencije. Ako to primijenimo na područje supervizije i ishoda supervizije, neki ishodi su specifični, u ovom slučaju svojstveni metodskoj superviziji, dok su drugi generički (zajednički svim vrstama supervizije). Ovi generički ishodi opisani su u Europskom pojmovniku supervizije i coachinga (Ajduković, 2018.: 44-47).

Generičke dobiti od sudjelovanja u metodskoj superviziji

Generičke dobiti, odnosno ishodi od sudjelovanja u metodskoj superviziji za voditelje mjere stručne pomoći i potpore prikazane su na Slici 1.

Slika 1. Generičke dobiti od sudjelovanja u metodskoj superviziji

4 <https://www.azvo.hr/hr/pojmovnik/78-kompetencije>

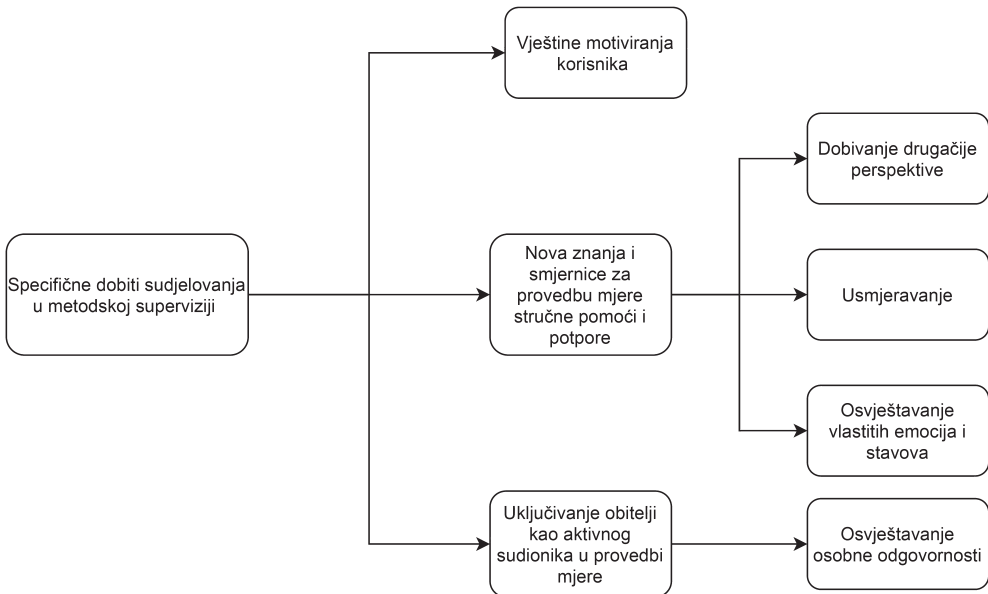
Kao generičke dobiti od sudjelovanja u metodičkoj superviziji voditelji mjere stručne pomoći i potpore navode da su to **komunikacijske vještine**: »Vještine komunikacije.« (3), »Zaista to kako se samozastupati. (...) Kako na neki način i bolje iz pregovarati. (...) Pa te komunikacijske vještine, ja poruke, specifičnosti pregovaranja.« (5), »Dobila sam puno ovih savjeta vezano uz komunikaciju. Vezano uz asertivnost.« (8) i **refleksivnost** koja se očituje kroz **vještine razvijanja svjesnosti o sebi i profesionalnoj odgovornosti**: »Uvijek se preispituje jesam li ja to dobro napravila. Mogu li još bolje i da otkrijem šta je to u čemu ja možda griješim, pa da to na neki način otklonim; greške.« (6), »Radiš to po nekom svom nahođenju, po nekoj svojoj intuiciji, po nekom svom sustavu vrijednosti i ne znaš dal je to zaista ono što trebaš tim ljudima nuditi i s njima raditi.« (8), »Ono što sam dobio kao konkretnu smjernicu je osvještavanje nekih mojih granica i moje odgovornosti. Što sam napravio, što je uredu da sam napravio, a što možda nije u domeni moje odgovornosti. Možda sam ja to tada sebi prebacivao, preuzimao odgovornost, a to zapravo nije bila moja odgovornost.« (11) i kroz **uvid u osobne i profesionalne granice i ulogu**: »Ja sam dobila informaciju gdje su naše granice, kako sebe zaštititi od siline odgovornosti koju nabacim na sebe (...). Koliko uopće možemo i gdje trebamo sebe zaustaviti.« (5), »Dobila sam razumijevanje i supervizorica je naglašavala da mi nismo odgovorni za ishod, čak ni za proces, nego za nerad. Ukoliko u nekom predmetu, postupku ili obitelji nismo baš ništa radili. Da je taj dio naša odgovornost.« (10). Jedna od važnih dobiti za voditelje mjere je **socijalni resurs**: »Dobila sam kontakt s ljudima koje nisam poznavala. Koje sad mogu recimo pitati kada budem vodila nadzor.« (8), »Meni posebno je značajno to što sam upoznao nove ljude.« (17), **razmjena iskustava**: »Dobila sam informaciju šta čine moje kolegice radeći mjeru, na koji način one rješavaju problem, znanje da su opće iskusne i da nisu jako sigurne u ono šta rade i da griješe.« (10) te **povratne informacije na svoj rad** koje voditelji dijele na **motivaciju za daljnji rad**: »Dobila sam podršku i dobila sam meni još negdje važnije... potvrdu. (...) Dobila sam potvrdu, odobravanje, savjeti nisu bili konkretno specifično meni usmjereni, ali mogu iskoristiti sve te savjete koji su dani drugima.« (5), »Potvrdu sam više dobila i vjetar u leđa nego što sam imala dosad.« (12) i **pozitivne povratne informacije na svoj rad**: »(...) da, naime, mjeru sam i u trenutku supervizije već provodila, pa sam i pokušavala to primijeniti jel, a onda sam od njih samo dobila dodatnu potvrdu da, da radim ok.« (15), »Pa uglavnom su to bile potvrde ranijih razmišljanja ili pokušaja postupanja. U svakom slučaju bile su podrška, u vidu podrške mojem radu. Smjernica da nastavim tako raditi.« (16)

Weiss-Dagan i sur. (2018.), a prema Munson (2012.), navode kako je jedna od funkcija učinkovite supervizije, da služi kao sredstvo za prevenciju stresa uloga i za suočavanje sa stresnim situacijama na radnom mjestu. Voditelji mjere stručne pomoći i potpore **prevenciju stresa** navode kao dobit sudjelovanja u metodičkoj superviziji: »Na toj metodičkoj superviziji to je ono kad su mi rekli da sam puna emocija. (...)

Kolegice su mi toliko energije dale i toliko su me ohrabrivale i kako bih rekla, ja sam ponekad sumnjala da nemam dovoljno znanja, jer strpljenja sam imala.» (4), »(...) to je ta prevelika emocionalna angažiranost koju sam dobila (...) Moram napraviti nekakav odmak od te situacije, znači, ne mora to meni stalno biti tu negdje... (...) Da ne izgoriš u tom svemu (...)» (12)

Specifične dobiti od sudjelovanja u metodskoj superviziji

Što se tiče podteme »Specifične dobiti sudjelovanja u metodskoj superviziji«, voditelji mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu, verbaliziraju kako su sudjelujući u metodskoj superviziji dobili specifične vještine za provedbu mjere stručne pomoći i potpore, prikazane na Slici 2.

Slika 2. Specifične dobiti sudjelovanja u metodskoj superviziji

Specifične dobiti sudjelovanja u metodskoj superviziji za voditelje mjere stručne pomoći i potpore su: **vještine motiviranja korisnika**: »Aaa, naglasak na nekako motivaciji... Pronalasku načina kako motivirati obitelji... Gdje da, bude, da oni budu zapravo motivirani, bez toga, ni mi ne možemo, bez obzira kakva znanja imali.« (1), »Evo, taj motivirajući intervju.« (3), **nova znanja i smjernice za provedbu mjere stručne pomoći i potpore** pri čemu se ističe važnim **dobivanje drugačije perspektive**: »Ja sam zapravo dobila jednu objektivniju sliku o nadzoru. Objektivniju sliku nego što smo prije imali kad smo bili u drugoj skupini, da zapravo, ovaj ti ljudi kojima mogu pomoći,

*mogu pomoći slušanjem (...) Ne možemo im uliti znanje.» (3), **usmjeravanje** koje se odnosi na smjernice za planirane i praćenje tretmana: »Koristili su mi te nekakve, rijetko je drugi ljudi imaju, smjernice koje dobiješ u smislu pa probaj to, pa možda još mogu to, pa nisu to nekakve revolucionarne ideje, ja mislim da, da u poslu tom našem, savjetovanje i pomaganje, nema nekakvih, niti ima čarobnih štapića, niti ima, stvarno su toliko različiti da, da je svaki put iznova, pa moraš imati strpljenja, moraš krenuti ispočetka na neki način i jednostavno im dati vremena, podrške i nadati se da će nešto od toga prihvatiti.« (9), »To su te neke smjernice i to je ono zapravo što je meni trebalo (...)« (12) i **osvještavanje vlastitih emocija i stavova**: »Mislim da sam dobila, ovaj što stalno govorim, da dosta toga sam ja dobila, gdje sam tu ja. O tome nekom emocionalnom odnosu. Svatko od njih ima svoje emocije, obrasce ponašanja to mi je bilo jako dobro.« (3), »(...) osvijestiti naše neke stavove što je nama normalno, a što je njima, tako da evo onako baš nekako proširili su mi vidike u superviziji.« (13) Specifične dobiti sudjelovanja u metodskoj superviziji za voditelje mjere stručne pomoći i potpore su i **uključivanje obitelji kao aktivnog sudionika u provedbi mjere** što se manifestira kroz **osvještavanje osobne odgovornosti**: »Znači da oni sami promišljaju o tome, ne samo uvijek grde drugu stranu šta neko nije, ili koji je njihov problem.« (13), »Kad uđem u obitelj, da im dam prostora, da se oni ustvari bez nekakvih mojih natuknica, saslušam prvo njih, da procijenim stanje (...) onoga što sam dobila kao plan i program, da se dogovorimo, da vidimo gdje možemo, kako ćemo, sada više uključujem ljude u moj posao, nego što sam možda na početku dok nisam imala tu superviziju (...) Tako da i od njih očekujem da oni sami sebe osvijeste. To sam evo na superviziji vidjela kao nešto što stvarno funkcionira, i da je dobro.« (14)*

Podrška u metodskoj superviziji

Druga tematska cjelina koju prikazujemo u ovom radu odnosi se na opis podrške koju su voditelji mjere dobili od supervizora i od drugih supervizanata u metodskoj superviziji. I ovdje se može uočiti razlika između generičkih i specifičnih učinaka supervizije u domeni podrške.

Generički učinci podrške u metodskoj superviziji

Podtemu koja se odnosi na generičke učinke podrške dobivene kroz sudjelovanje u grupnoj metodskoj superviziji analizirali smo kroz dobiti sudjelovanja u grupi po Irvinu Yalomu, za kojega je terapijska promjena složen proces koji se odvija kroz zamršenu igru ljudskih iskustava, koje naziva terapijskim čimbenicima, a možemo ih

podijeliti na jedanaest primarnih⁵ (Yalom i Leszcz, 2005.). Naime, ponavljajuće čitanje transkripata i kategorizacija građe je jasno navodila, kako je upravo Yalomova analiza dobiti sudjelovanja u grupama dobar okvir za ovu analizu.

Voditelji mjere stručne pomoći i potpore navode da su dobili podršku od kolega i supervizora kada su dijelili iskustva o svome radu u provedbi mjere i definirali su generičke učinke podrške kroz **doživljaj univerzalnosti**: »Podrška je bila u tome što smo svi se nekako nalazili u tako sličnim situacijama, jel (...) To se radilo o osobama koje su mogli razumjeti svaki moj problem na koji sam naišla, malo tko ga nije doživio (...) Podršku imala je, shvaćala je tu problematiku obitelji zato što ona je i sama djelatnik centra.« (1), »Znači, više su oni iznosili ta iskustva i ti onda dobiješ dojam, znači ne događa se to samo meni, nije to zbog mene i nije to zbog mojih ne znam loših kompetencija kao voditelja. Znači ja ih ne uspijem iz regulirati. Dobiješ samo dojam da se svi susreću s tim i da stvarno ima različitih načina na koje možeš reagirati.« (8), »Kada Vam daju potvrdu (...) Ja sam se onako osjećala da smo svi jednaki.« (14), **pobuđivanje nade**: »Bilo je podrške i bilo je motivacije. I puno sam naučila od tebe od onog što si ti govorila i od onoga što su drugi dijelili međusobno u sličnim situacijama. Nekome se može pomoći ako želi surađivati i mi smo surađivali i dijelili podršku.« (3), **informiranje**: »Osjećala sam se jako lijepo nakon svake supervizije (...) Dobila sam njezinu potvrdu da je to što radim dobro, to me jako podržalo i potaklo u radu da na taj način nastavim, pa i sam moj život, ne sami korisnici te mjere i tako.« (6), »Da, u smislu npr. kada bi imala neki problem ili bi mi dali neke savjete što bi mi puno značilo, u tom trenutku ta vrsta podrške mi je bila vjerojatno najvažnija (...) Aaaa, paa, voditeljica bi najčešće, ovaj, poslušala što imam za reći, dala bi mi neki savjet, aaa, ili bi mi rekla neki komentar na to i onda bi pitala i ostale članove (...)« (7), **altruizam**: »Svi smo bili zaista podržavajući s razumijevanjem jedni za druge, ne istih stavova, ne istih mišljenja.« (9), **interpersonalno učenje**: »Dobio sam podršku kad sam dobio feedback što je moja odgovornost, a što nije.« (11), »Vi ste napravili korak, ali možda niste napravili 2-3 koliko ste vi očekivali. Ne znam tako, dosta me je osvještavala u nekim stvarima (...) Evo, to bi istakla za nju, ovako je, i nas je ona vodila kroz te razgovore, ali često puta je ona navodila svoje primjere.« (14), **grupnu koheziju**: »I podrška je bila onako baš dobra, i vidjelo se, vidjelo se i po tome koliko smo svi dolazili učestalo, i koliko smo voljeli doći, da zapravo nam svima to treba i godi i sutra bi išla opet, u, u istu grupu.« (9), »Mislim da smo bili međusobno jako si velika podrška.« (13), »Mislim da smo se jako dobro povezali, da smo bili jedna kompaktna skupina i ono što mi je bilo fenomenalno da nikakve zadržke nije bilo (...)«

---

5 Prema Yalomu i Leszcz (2005.), 11 primarnih terapijskih čimbenika su: ulijevanje nade, univerzalnost, informiranje, altruizam, sagledavanje primarne obiteljske grupe iz drugačije perspektive, razvoj socijalnih vještina, imitiranje, interpersonalno učenje, grupna kohezija, katarza i egzistencijalni čimbenici.

(14). Generički oblici podrške za voditelje mjere su još **socijalne vještine**: »Prvo je to bilo što su me slušale, što su imale strpljenja da me čuju. Da me slušaju i čuju. jer iz tog kako su me podržale u tim mojim krizama.« (4), »Podrška (...) zaista je (...) bilo je slušanje, bilo je davanje, bilo je emocionalno čak praćenje. Kako je poslana emocija kolege su jednako tako odgovarali.« (5), **sagledavanje primarne obitelji klijenta iz drugačije perspektive**: »Naučila sam na koji način se postupa u toj obitelji, a na koji način u ovoj mojoj, a na koji način u nekoj trećoj i nekako i sama u svojim nekim situacijama, to što ste rekli, znači, unutar moje neke mjere sam skužila.« (7), »Bilo je da sam ja neke situacije malo više crno gledala, pa su onda oni meni probali iz svoje perspektive objasniti kako oni to doživljavaju, znači više na taj način nekakva podrška.« (12) i **regulaciju emocija**: »S tim njihovim naprosto povratnim informacijama, koje sam čula su me napunile. Ja sam došla do zaključka da mogu dalje i nisam odustala.« (4), »Pa osjetio sam na jedan olakšavajući način, recimo ovaj, tako, tako jedno razmišljanje me je odmah nekako i umirilo jer taj slučaj konkretan sam ja i nakon ovoga, i tijekom, i nakon supervizije još jedno vrijeme vodio, i onda sam se recimo tijekom nekih konkretnih situacija u obitelji sjetio tih stvari, pa eto i tog humora i onda mi je nekako bilo lakše.« (17)

Specifični učinci podrške u metodskoj superviziji

Voditeljima mjere podrška koju su dobili tijekom metode supervizije pridonijela je tome da su osvijestili profesionalne granice i dobili osjećaj osnaženosti i povećan osjećaj sigurnosti u radu.

Kao jedan od specifičnih ishoda podrške u metodskoj superviziji, voditelji mjere stručne pomoći i potpore navode **osvještavanje granica**: »Ono što dobivaš je ono što očekuješ, postaviš jasnije granice.« (2), »Pomoglo mi je u osvještavanju mojih odgovornosti, e tu mi je koristilo.« (11), »Trebalo je to znači dozirati, gdje da se ne pređe granica etike ili prava obitelji.« (16), **osjećaj osnaženosti**: »Ma ta podrška te osnaži, ostavi te na neki način na tom putu kojim ideš (...) negdje postavljaš realniji ciljevi.« (2), »Sigurno je olakšala, sigurno je olakšala i ohrabrila i motivirala i dala ti nekakav znak da si na dobrom putu, nekakav poticaj (...) Kad ti netko unaprijed kaže ili čak unazad da je to bilo dobro, onda si nekako mirniji i drugi put sigurniji u to šta radiš i nekako eto daje veću sigurnost, recimo.« (8), »Pomogla mi je na način da mi je zaista bilo lakše ići u obitelj (...) Kad sam bila možda spremna na neke situacije, možda ne, ali sam se lakše nosila s njom, upravo zbog toga što sam si osvijestila da ja sad tu nisam svemoćna.« (12) i **povećanje osjećaja sigurnosti u radu**: »Prvi puta nakon tih 8,5 godina sam ja to radila sa zadovoljstvom i sigurnošću (...)« (3), »Ne mogu čak reći oko tehnika, koliko ti stvori osjećaja sigurnosti da to što radiš je dobro, u biti dobro radiš to što radiš, dolaziš raditi s većim osjećajem sigurnosti, s negdje (...) baš ono

s osjećajem da znam šta radim i ovo što sam dosad radila je o.k., odlično možemo onda ići dalje, super (...) Više negdje u biti osjećaj samopouzdanja je porastao.» (5), »Osjećala sam se lakše, puno puno mi je bilo lakše, nekako sam sigurnije odlazila u te posjete i tako, jer sam znala da to dobro radim (...) Dobila sam podršku da je to dobro i još i nekakav dodatan prijedlog, nekakvu sugestiju kako bi to još bolje odradila.« (6)

Ishodi metode supervizije

Analiza djelotvornost i suradnje s obitelji u kojoj provode mjeru nakon iskustva sudjelovanja u metodičkoj superviziji pokazuje kako voditelji imaju **osjećaj većeg postignuća u radu s obitelji** te primjećuju **promjene u odnosima s obitelji u kojoj se provodi mjera stručne pomoći i potpore**.

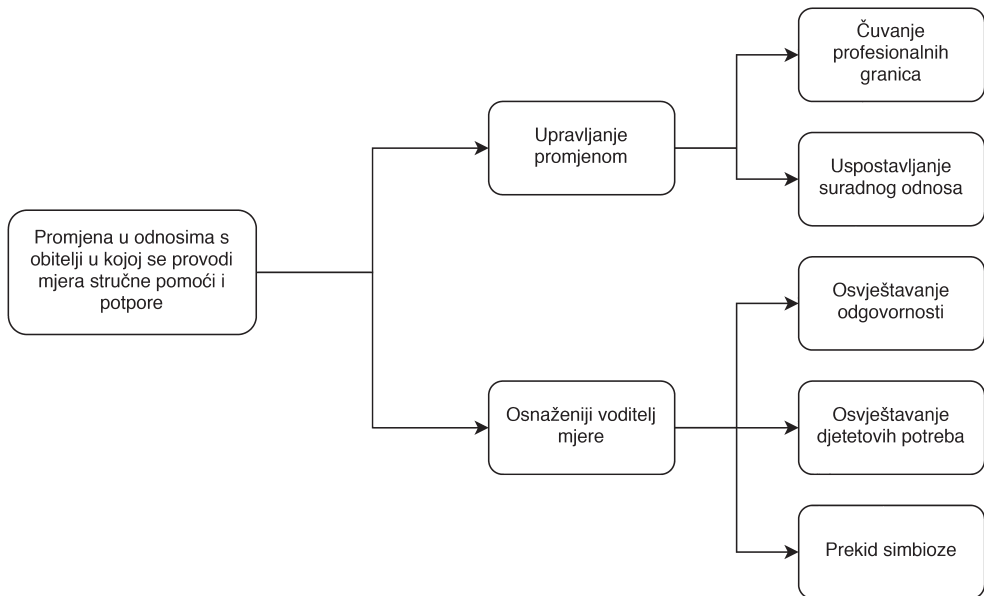
Osjećaj većeg postignuća u radu s obitelji

Nakon što su se osvrnuli na prethodne mjere stručne pomoći i potpore koje su provodili prije nego su sudjelovali u metodičkoj superviziji i na mjeru koja se odvijala paralelno s njihovim sudjelovanjem u metodičkoj superviziji, voditelji imaju osjećaj većeg postignuća u radu s obitelji u kojoj su provodili mjeru i paralelno sudjelovali u metodičkoj superviziji. Osjećaj većeg postignuća u radu s obitelji u kojoj provode mjeru voditelji opisuju kroz **bolju organiziranost u provedbi mjere**: *»Možda da mi je samo bilo lakše, negdje to (...) možda brže i lakše i uspješnije sam postavila stvari na svoje mjesto (...) Očekivanja, mogućnosti, osobne i eventualne propuste sam mogla brže posložiti.« (2), »No bila je izvrsna suradnja i s članovima stručnog tima (...).« (4), »Imam da, da, da. Sve mi je organiziranije (...) Da, da, upravo to što sad ja postavim granice, ciljeve i organiziranije mi je, znači ja sam ulazila tada u obitelj i nisam znala odakle bi krenula, kako bi se postavila, a sad kažem, krenemo onako, da prvo se upoznamo, da zajedničkim nekakvim stvarima dobro što nije, na čemu ćemo raditi, više ta nekakva organizacija, bolje se osjećam kad sam organizirana.« (14), **veći osjećaj sigurnosti u provedbi mjere**: *»Sigurno, dakle sigurno, apsolutno sigurno, jer sam se osjećala i nekako snažnijom u tom dijelu.« (9), »Razlika je u tome što sam u radu sa sljedećoj obitelji primijetila ... puno više odlučnosti. Puno prije sam i u hodu znala od reagirati na neke situacije, jasnije sam se izražavala u odnosu na korisnike, znala točno kad presjeći nešto. Nisam puštala u nedogled kad sam znala da to što govore ne stoji.« (10), »Dobio sam potvrdu da trebam tako nastaviti i da ću biti još uspješniji kao stručnjak (...) Ajmo reći, eto sad do kraja kak bi reko, pozitivno je djelovalo na moje samopouzdanje.« (17) i **osjećaj većeg zadovoljstva u radu**: *»Imam osjećaj većeg zadovoljstva.« (11), »Ali ja sad više, nisam toliko malodušna zbog toga, kao što bi bila recimo prvi puta kad se mjera produjila, ne shvaćam to***

kao svoj neuspjeh.« (12), »Meni je sad, da zapravo mi je, nekako zornija slika uopće same mjere nakon ove supervizije.« (15)

Promjena u odnosima s obitelji u kojoj se provodi mjera stručne pomoći i potpore

Nakon sudjelovanja u metodičkoj superviziji, voditelji mjera stručne pomoći i potpore navode da postoje promjene u odnosima s obitelji u kojoj se provodi mjera stručne pomoći i potpore i to povezuju s time što upravljaju promjenom i osnaženiji su kao voditelji mjere, prikazano na Slici 3.

Slika 3. Promjena u odnosima s obitelji u kojoj se provodi mjera stručne pomoći i potpore

Voditelji mjera stručne pomoći i potpore primjećuju promjene u odnosima s obitelji u kojoj se provodi mjera stručne pomoći i potpore kroz **upravljanje promjenom**: »Ono što mogu vidjeti kao razliku, je činjenica da ja primjenjujem ipak moderne metode socijalnog rada, (...) gdje primarno pokušavam ojačati njihove pak kompetencije, gdje jesam njima više kao podrška, i naprosto očekujem konkretne pomake sa njihove strane, dakle uz moj kontinuirani rad i podršku.« (15), »Već sam rekao prije u nekoliko navrata da je meni teško tu uočiti da li su veća postignuća sada ili prije u svakom slučaju. Ja sada imam više vremena i više mogućnosti, odnosno mogu se više bazirati ili koncentrirati na određene probleme i određeni slučaj.« (16) Da upravljaju promjenom, voditelji prepoznaju jer **čuvaju profesionalne granice**: »Pa, mislim da

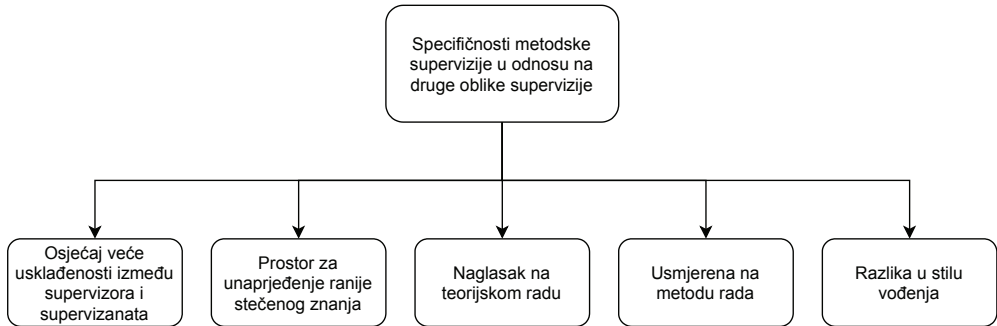
*se skroz vrti, vrti oko toga istog, oko toga malo osvješćivanja granica, i podrške koju sam ja dobila na toj superviziji. Znači da ja radim posao, da ono što radim da radim dobro, da što mogu promijeniti, da bi povukla granice između onoga što je bitno i što nije bitno, mog, njihovog i svega toga.» (14) i **uspostavljaju suradni odnos:** »Vjerojatno će mi biti lakše uspostavljati odnos jer smo dobili smjernice kako pokušati motivirati obitelj, kako raditi na uspostavi povjerenja.« (8), »Znači da, shvatila sam da to zapravo ipak mora biti profesionalan odnos u punom smislu riječi koliko god možda nekad to meni kao osobi bilo teško.« (12)*

Također, voditelji mjere stručne pomoći potpore primjećuju promjene u odnosima s obitelji u kojoj se provodi mjera stručne pomoći i potpore i to povezuju s time što su **osnaženiji kao voditelji mjere:** »Nije se između nas promijenilo. Samo sam ja imala snage da se nosim s njima.« (4), »Jedino što mogu reći je taj osjećaj vjetra u leđa, koji sam ja imala u radu dok sam imala kontakt ok uf (...) možemo mi to posložiti, možemo mi to još i bolje, na neki način veća motivacija. Imala sam veću motivaciju u radu.« (5), »Nije bilo nekih, većih ovaj, promjena, međutim ovaj, supervizija mi je možda na kraju olakšala donošenje nekih odluka vezanih, recimo, nekako sam možda taj zaključak, reći, lakše.« (17)

Na osnaženijeg voditelja mjere utjecalo je **osvješćavanje odgovornosti** u metodičkoj superviziji: »Od tog trenutka to kad sam iznosio konkretan primjer do samog kraja ono što se promijenilo je moj stav i moj pristup i taj moj osjećaj odgovornosti za što tu ja jesam, a za što nisam. (...) u tom periodu napravio sam najbolje što sam mogao i da si to neću predbacivati.« (11), **osvješćavanje djetetovih potreba:** »Puno sam ih naučila praktično. Majka je shvatila da će dijete učiti prema svojim sposobnostima i prema svojoj samo aktivnosti dobiva ocjenu koju treba prihvatiti. Ovaj, treba prihvatiti dijete koje ima svoje želje i svoje potrebe i tu se i naš odnos promijenio.« (3) i **prekid simbioze:** »taj moj odnos prema njima je drugačiji. Ne dajem više sebe toliko (...) ja odrađujem i dalje svoj, svoje što trebam, ali ne odrađujem njihovo (...) sad eto prenesem na njih da djelujem samo savjetodavno.« (6) i »Promijenilo se utoliko što se, mislim da se taj ovisnički odnos njihov smanjio (...) To sam već malo i prije rekla, znači, u nekim stvarima su dosta bili orijentirani na mene, jel to onako isto do neke granice se smanjilo.« (12)

Specifičnosti metodičke supervizije u odnosu na druge oblike supervizije

Voditelji mjere stručne pomoći i potpore koji imaju iskustvo sudjelovanja u nekom drugom obliku supervizije navode da metodička supervizija, u odnosu na druge oblike supervizije koje poznaju, ima specifičnosti prikazane na Slici 4.

Slika 4. Specifičnosti metodičke supervizije u odnosu na druge oblike supervizije

Metodička supervizija u odnosu na druge oblike supervizije pridonosi **osjećaju veće usklađenosti između supervizora i supervizanata**: »E sad (...) meni je bilo bitno da je to voditelj koji je kompetentan, koji zna što mi pričamo, koji zna o čemu priča.« (2), »Zatim kontaktibilnost s ljudima.« (16), **otvara prostor za unaprjeđenje ranije stečenog znanja**: »Zaista na toj edukaciji su mi najviše osvijestili o toj osobnoj odgovornosti i do kojih sve granica ide i od tada, od kako sam to prošla od tada se trudim kroz svakodnevni rad brusiti i preispitivati jel to ok.« (5), **stavlja naglasak na teorijski rad**: »Pa, ne znam, evo možda taj teorijski dio nije bio u ranijoj superviziji koliko se sjećam.« (4), »Svestranije priči uočavanju, utvrđivanju osnovnih problema unutar obitelji ili pojedinca unutar obitelji.« (16), **usmjerena je na metodu rada**: »U ovoj superviziji smo se više bazirali na znanjima, vještinama, rješavali smo konkretne probleme, ljudi su postavljali konkretna pitanja.« (3), »Više usmjerena na poboljšanje naših odnosa kao tima, ova je bila usmjerena tipa na svakog od nas ponaosob. Imali smo u prvom dijelu vježbice, pa teorije, pa ovaj dio usmjeren na poboljšanje odnosa.« (8) U odnosu na druge oblike supervizije, metodička supervizija **razlikuje se u stilu vođenja**: »Vidim razliku i u stilu vođenja. Tvoj mi je bio nekako bliži, znala si postaviti granicu i nikad nismo pričali ono bez veze.« (3) i »(...) i to što sam rekla da je bilo super ponoviti ih, malo izbrusiti, nanovo čuti od drugačijeg profila osobe (...) Razlika je baš u stilu i normalno u struci, pa samim time i u stilu vođenja supervizije.« (5)

RASPRAVA

Rezultati ovog istraživanja pokazali su kako su voditelji mjere stručne pomoći i potpore definirali dobiti od sudjelovanja u metodičkoj superviziji kao generičke i specifične. Značajan dio supervizijskog procesa, ali i generičke dobiti od sudjelovanja u metodičkoj superviziji, čine povratne poruke (informacije) ili *feedback*, kako se često nazivaju u literaturi. One mogu biti upućene od supervizora supervizantu ili članova

grupe/supervizanata onome tko je u fokusu. Omogućavaju supervizantima da čuju kako ih drugi doživljavaju, da dobiju drugačiji uvid u problem koji iznose, da razmijene iskustva, te mogu biti prilika za učenje. Prema Yalomu (2011.), kroz povratne informacije imamo bolji uvid u vlastito ponašanje i učimo biti svjesni utjecaja svog ponašanja na osjećaje drugih, što je za voditelje mjere stručne pomoći i potpore generička dobit od sudjelovanja u superviziji, no i motivacija za daljnji rad. Osim toga, generička dobit sudjelovanja u metodskoj superviziji za voditelje mjere su općenito komunikacijske vještine, refleksivnost, socijalni resurs, razmjena iskustva i prevencija stresa. Supervizori moraju pomoći voditeljima koristiti svoje kognitivne sposobnosti da donesu odluke, znajući da njihova sposobnost donošenja odluka ovisi opetovano o njihovoj sposobnosti upravljanja stresom. Supervizijska podrška doprinosi smanjenju stresa i sagorijevanja te tako povećava zadovoljstvo poslom, predanost i zadržavanje u struci (Kim i sur., 2017.).

Sudjelovanjem u metodskoj superviziji voditelji mjere su naveli i sljedeće specifične dobiti koje nisu očekivali: vještine motiviranja korisnika, nova znanja i smjernice za provedbu mjere stručne pomoći i potpore te vještine uključivanja obitelji kao aktivnog sudionika u provedbi mjere osvještavanjem osobne odgovornosti. Vođenje mjere stručne pomoći i potpore zahtjevan je posao, slijedom kojega bi voditelj mjere trebao poznavati teoriju potreba, teoriju motivacije te teoriju promjene, kao i vještine vođenja motivacijskog intervjua (Ajduković, 2015.). Uz to, važno je da voditelj sustavno i pažljivo gradi odnos s roditeljima i da pri tome uvažava potrebu za autonomijom, kompetencijom te bliskošću (Ajduković, 2015.). I voditelji slučaja za dobrobit djece i pružatelji izravnih usluga moraju razviti djelotvorne odnose pomoći, uspostaviti terapijski odnos, procijeniti relacijski odnos djeteta i obitelji i intervenirati kako bi poboljšali psihosocijalno funkcioniranje (Lietz, 2018.). Prema Ajduković (2020.b), u Hrvatskoj se od početka razvija supervizija u skladu s europskom tradicijom koja je usmjerena na cjelovit razvoj pomagača što se povezuje s pojmom psihosocijalni, uz naglasak na usmjerenost na interakciju pojedinca s okruženjem. U metodskoj superviziji koju obilježava refleksija stručnjaka s teškoćama u radu, rad na odnosu voditelja s roditeljima i djecom je dio supervizijskog rada na slučaju, i ovim istraživanjem se pokazala kao specifična dobit od sudjelovanja u metodskoj superviziji.

Također, uključivanje obitelji kao aktivnog sudionika u području rada s obitelji može se povezati sa tvrdnjom Wilkins, Forrester i Grant (2018.) koji navode da se proces rada s obitelji odnosi na uvažavanje njihovih osjećaja i trenutnih potreba te je ključna zadaća stručnjaka, na složene obiteljske situacije, odgovoriti institucionalno odgovornom akcijom. Na taj način, svaka strana koja je uključena u rad s obitelji preuzima dio svoje osobne, ali i profesionalne odgovornosti, što rezultira aktivnim uključivanjem obitelji u provedbu mjere, ali i razvijanjem svijesti stručnjaka (refleksivnosti, kao generičke kompetencije) (gdje je tu stručnjak i koje su granice njegovog

osobnog i profesionalnog djelovanja). S druge strane, specifična dobit je osvještavanje osobne odgovornosti člana obitelji s kojim voditelj radi, pri čemu se taj član obitelji aktivno uključuje u provedbu mjere.

Svaki odnos na individualnoj razini, prema Pregrad (2006.), predstavlja sukob koji proizlazi iz pozicija suradnje ili čuvanja integriteta, na način da polazimo u donošenju odluke iz osjećaja da nešto moramo ili da biramo. Kada nam netko poništava integritet, postanemo ili jako suradljivi ili idemo u otpor. Za postizanje suradnje uz očuvanje integriteta ključna je odgovornost (Pregrad, 2006.). Prema tome, za postizanje suradnje u provedbi mjere potrebno je da svaki dionik u radu s obitelji poznaje dio svoje odgovornosti. Osobno odgovorni ljudi su usmjereni na osobe na način da ozbiljno shvaćaju njihove potrebe, usredotočuju se na iskaz sugovornika, sposobni su odgovoriti na podražaj i aktivni su sudionik u odnosu. U svome radu američki psihoterapeut Irvin Yalom (2011.) navodi kako je njegov prvi korak u radu s ljudima da im pomogne da preuzmu svoj dio odgovornosti za svoje postupke i da im pokuša pomoći da shvate kako oni donose odluku i ako ne odlučuju ili ako navode drugoga da odluče umjesto njih. Upravo je uloga metodičke supervizije voditelja mjere stručne pomoći i potpore osnažiti u domeni odgovornosti i posvećenosti u provedbi mjere.

Zbog značaja podrške koju voditelji mjere pripisuju da ju očekuju dobiti u metodičkoj superviziji, ali i s obzirom da navode da su ju dobili, kategorija podrške je u ovom istraživanju dodatno produbljena. Yalom (2011.) navodi da se ljudi npr. u terapiji ne sjećaju svojih uvida ni terapijskih intervencija nego izjava pozitivne podrške. U mješovitoj skupini koja ima članove u različitim fazama razvoja ili oporavka, član može biti nadahnut i potaknut od strane drugog člana koji je prevladao probleme s kojima se član i dalje bori (Yalom i Leszcz, 2005.).

Podršku voditelji mjere stručne pomoći i potpore vide kao značajnu i to prepoznaju kroz generičke i specifične ishode podrške. Specifično, voditeljima mjere u metodičkoj superviziji podrška je olakšala primjenu nekih novih vještina i tehnika nakon supervizije kroz osvještavanje granica, općenito osjećaj osnaženosti i povećanje osjećaja sigurnosti u radu. Učinkovita supervizija omogućava stručnjacima za zaštitu djece pružanje kvalitetnih usluga za djecu i njihove obitelji, što zauzvrat vodi uspješnom postizanju rezultata sigurnosti, trajnosti i blagostanja (Dill i Bogo, 2009.).

I u ranijim istraživanjima pokušalo se vidjeti koje su temeljne funkcije supervizijske podrške i ishodi (Kim i sur., 2017.). Fukui i suradnici (2014.) razvili su skalu podrške i identificirali tri čimbenika: (1) emocionalnu podršku, (2) kliničku podršku za postizanje cilja klijenta i (3) podršku obrazovanju/ profesionalnom razvoju. Prema Kim i suradnici (2017.), stručnjaci u radu s djecom skloni su umjereno ili snažno reći kako su dobili supervizijsku podršku od svojih supervizora. Ono što je zanimljivo jest kako se percipirana supervizijska podrška obrnuto povećava kako stručnjaci stječu više radnog iskustva (Kim i sur., 2017.).

Ideja osnaživanja u superviziji je, kao što se ranije navodi u radu, imala značajan utjecaj na općenito razvoj konceptualizacije supervizije (Ajduković i Cajvert, 2004.). Stručnjak nije osoba koja sve zna i može omogućiti korisniku ono što je za njega najbolje, ali primjenjujući načelo osnaživanja, kao pomagač (voditelj mjere) u ulozi supervizanta, isto može projicirati i u neposrednom radu s korisnikom, pa je potvrdno tumačiti kako supervizija ima podržavajuću ulogu u osobnom i profesionalnom razvoju supervizanata. Kod podrške supervizor treba paziti na odnos sa supervizantom da on bude pun poštovanja i uvažavanja, kako bi supervizant mogao podnijeti konfrontaciju s neugodnim činjenicama jer je to put u razvoju supervizanta (Bezić, 2007.), a onda i put k razvoju korisnika, roditelja, djeteta i obitelji. U istraživanju Wilkins, Lynch i Antonopoulou (2018.) koji su proveli ispitivanje učinaka supervizije na neposredne korisnike, tj. roditelje pokazalo se da su okolnosti koje su bile povezane s većim roditeljskim angažmanom bile znatizelja supervizora (s poštovanjem) za supervizanta, usmjerenost na dijete i obitelj, jasnoća o rizicima, potrebama i podrška za neposredni rad u praksi.

Kako navodi Ajduković (2019.), cilj supervizije nije isključivo i samo usmjeren na davanje podrške supervizantima, nego i na usvajanje i usavršavanje kompetencija, a metoda supervizija je model koji voditelji prepoznaju kao djelotvoran za provedbu mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu.

Voditelji su doživjeli i generičke učinke podrške u metodičkoj superviziji koje su doživjeli kroz osjećaj univerzalnosti, grupne kohezije, interpersonalnog učenja, informiranja, altruizma i socijalnih vještina. Mnogi ljudi kada krenu dolaziti na terapiju osjećaju se jedinstveno u svojoj nesreći, a samo razotkrivanje sličnih misli s drugima pruža veličanstvenu utjehu i osjećaj univerzalnosti (Yalom i Leszcz, 2005.). Kao generički učinak podrške koju su dobili u metodičkoj superviziji, voditelji mjere navode pobuđivanje nade. Grupna supervizija, kao i terapija, ne proizlaze samo iz općih učinaka pozitivnih očekivanja, već i iz samog izvora nade koji je jedinstven i važan za svaku grupu (Yalom i Leszcz, 2005.). Voditelj mjere tako u sigurnom okruženju stječe i usavršava vještinu refleksije te interpersonalno uči u interakciji sa supervizorom. Npr. kada u metodičkoj superviziji voditelj mjere pokazuje tugu, plače zbog odluke stručnog tima koji će pokrenuti postupak oduzimanja prava na stanovanje s djetetom, poželjno je da se supervizanta pozove »ovdje i sada«, da se s njim provjeri što je to što mu je, sada, u ovom trenutku, u supervizijskom procesu potrebno, te da se supervizant promatra kroz prizmu odraslog, koji ima sposobnosti čuti transakciju empatičkog reflektiranja, npr. *»Vidim da ti je teško i da te rastužuje odluka stručnog tima. Kako ti se čini da provjeriš sa sobom što ti u ovom trenutku treba od mene i od članova grupe?«* Prema Yalom i Leszcz (2005.), grupa je ta koja pruža sigurnu i poticajnu okolinu za članove da riskiraju proširivanjem svoje komunikacije s drugima i tako poboljšaju svoje socijalne vještine. U grupnom radu bitna je i kohezija, koju su

sudionici istraživanja imenovali kao specifični učinak podrške koju su dobili u metodskoj superviziji. Kohezija se doživljava na interpersonalnoj, intrapersonalnoj razini i unutar grupe (Mesić, 2019.). Grupna kohezija razvija se kroz zajedničke aktivnosti članova, kroz povezivanje iskustava i radnih situacija, razvoj povjerenja i iskrenosti, a za to je potrebno vrijeme (Ajduković i Cajvert, 2004.). Grupna kohezija se, prema Tudoru (2013.), pojavljuje u fazi otvorene razmjene ideja u specifičnim slučajevima, pa je to ujedno i faza u kojoj supervizanti mogu više gledati jedni na druge, nego na supervizora. Tada se, prema Tudoru (2013.), događa rast osjećaja da grupa dobro radi. Generički učinak podrške je i mogućnost sagledavanja primarne obitelji klijenta iz drugačije perspektive nakon sudjelovanja u metodskoj superviziji i regulacija emocija, pa tako voditelji stalno istražuje fiksirane uloge i doživljavaju oslobođenje emocije, koje dalje uče regulirati.

Ishodi metode supervizije ogledaju se kroz osjećaj većeg postignuća u radu s obitelji voditelja mjere u kojoj su provodili mjeru stručne pomoći i potpore što voditelji primjećuju kroz bolju organizaciju u provedbi mjere, veći osjećaj sigurnosti u provedbi mjere i osjećaj većeg zadovoljstva u radu. Također, dogodila se i promjena u odnosima u obitelji u kojoj su voditelji provodili mjeru stručne pomoći i potpore, koja se manifestira kroz upravljanje promjenom jer voditelji čuvaju profesionalne granice, uspostavljaju suradni odnos, a i osnaženiji su. Primijetili su prekid simbioze s obitelji u kojoj rade, kao i da su roditelji uz njihovo pojašnjenje i vođenje osvijestili djetetove potrebe, a zadovoljavanje istih, kao dio svoje roditeljske odgovornosti. Jednom kada se uspostavi simbioza između osoba u odnosu, one se osjećaju ugodno u toj simbiozi (Stewart i Joines, 2011.). To je onaj osjećaj koji osoba ima, kao da je u ulozi koja se od njega očekuje, pri čemu dolazi do isključenja djelovanja autonomnog u odrasloj dobi. Svaka simbioza je pokušaj da se ostvare razvojne potrebe koje nisu bile ispunjene tijekom djetinjstva i voditelji mjere stručne pomoći i potpore moraju imati osnovna znanja o tzv. zdravoj i nezdravoj simbiozi, kako bi kod roditelja poticali preuzimanje osobne odgovornosti u ponašanju prema djetetu i stvaranju odnosa s djetetom.

Voditelji su naveli i specifičnosti metode supervizije koja se očituje kroz osjećaj veće usklađenosti između supervizora i supervizanta i kroz prostor za unaprjeđenje stečenog znanja. Usklađenost, kao jedna od tri karakteristike integrativne psihoterapije, doživljava se kao metoda razumijevanja i pokazivanja razumijevanja tuđih osjećaja, ponašanja, stanja koje mogu vidjeti i čuti, iako ona mogu biti manevarska i mogu biti u neskladu (između onoga što osoba kaže i onoga što čini) (Erskine, 2009.). Na tragu toga bez prihvatanja osobe s poštovanjem ne može se postići ni autentičnost, ni usklađenost. U metodskoj superviziji voditelj mjere može vježbati usklađenost i empatiju s drugim supervizantom ili supervizorom. Prilikom vježbe u metodskoj superviziji je otvoren prostor za primjenu profesionalne kompetencije, odnosno prostor za unaprjeđivanje ranije stečenog znanja. Npr. voditelj mjere može pitati u metodskoj

superviziji kako na supervizora ili supervizante djeluje neka njegova izjava ili postupak koji je rekao ili primijenio u odnosu s roditeljem ili djetetom s kojima provodi mjeru. Voditelj mjere može provjeriti i kako supervizor i supervizanti doživljavaju neku izjavu koju voditelj planira reći roditeljima u obitelji u kojoj provodi mjeru. Ako u takvom radu autentično podijelimo kako bi nama bilo čuti izjavu voditelja mjere, tada znamo da smo otvorili prostor za promjenu (Yalom, 2011.). U metodičkoj superviziji voditelj može vježbati usklađenost u odnosu sa supervizorom, kao i supervizantima. To je, navode Yalom i Leszcz (2005.), i trening socijalnih vještina jer se postavljaju pitanja, tumačimo izgovoreno i slično. U superviziji se srećemo sa situacijama u kojima supervizanti uče neke važne socijalne vještine koje mogu uključivati vještine komunikacije, pregovaranja, asertivnosti, suočavanja sa stresom i slično, a sve to u cilju da bi lakše ovladali nekim vlastitim dilemama ili da bi pristupili svojim klijentima (u ovom slučaju obiteljima u riziku) na drugačiji način (Mesić, 2019.:53). Naglasak je u metodičkoj superviziji na edukativnom radu, što supervizanti prepoznaju kroz specifičnost metodičke supervizije u odnosu na druge oblike supervizije u kojima su ranije sudjelovali. Iz prethodno navedenog primjetna je edukativna uloga metodičke supervizije i podrška. Prema Ajduković (2020.b), upravo su korištenje edukativne funkcije u superviziji i emocionalne podrške pozitivno povezane s percipiranom učinkovitošću supervizije, što su potvrdila neka ranija istraživanja npr. Weiss-Dagan, Ben-Porat i Itzhaky (2018.). Autori Weiss-Dagan, Ben-Porat i Itzhaky (2018.) navode da u supervizijskom radu sa stručnjacima u radu na zaštiti dobrobiti djece treba naglasiti aspekte podrške i edukacije. Djelotvornost metodičke supervizije ogleda se i u specifičnostima koje su voditelji mjere naveli u odnosu na druge oblike supervizije, a odnose se na razliku u stilu vođenja i usmjerenost na metodu rada. Metodička supervizija podržava primjenu metode strukturiranog pružanja podrške, pomoći vodstva roditeljima, kako smo ranije spomenuli u cilju zaštite dobrobiti djece čija je sigurnost i/ili razvoj ugrožena u obitelji. Kroz usmjerenost na metodu rada, supervizor primjenjuje specifičan stil vođenja supervizije kojim voditelji mjera stručne pomoći i potpore stječu specifična i potrebna znanja i vještine za rad s obiteljima u riziku te se tako osigurava da je dijete uvijek u središtu fokusa, što je ujedno i cilj same mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu.

METODOLOŠKA OGRANIČENJA I SMJERNICE ZA DALJNJA ISTRAŽIVANJA

Pri provedbi istraživanja vodilo se računa o poštovanju ljudskih prava i dostojanstva osoba, objektivnosti istraživača u provedbi i analizi prikupljenih podataka, kako osobna uvjerenja i stavovi ne bi iskrivili zaključke. Sudionici su bili informirani i

upoznati s temom, ciljem i svrhom istraživanja. Od njih je zatražen pristanak za sudjelovanjem u istraživanju bez kompenzacije te ih se informiralo o mogućnosti odbijanja sudjelovanja u istraživanju u bilo kojem trenutku. Jamčilo im se načelo anonimnosti i povjerljivosti podataka te načina prezentacije rezultata. Pri prikupljanju, pohrani i obradi podataka osigurala se anonimnost i povjerljivost tako da se prilikom obrade transkripta nije navodio identitet sudionika istraživanja imenom i prezimenom, nego se kraj njihovih izjava pripisivao broj 1-17.

U daljnjim koracima se autori u interpretaciji rezultata i pisanju rada oslanjaju na prethodno dostupne znanstvene spoznaje pri čemu se poštuje načelo i integritet struke navođenjem izvora radova. Poštovalo se i načelo profesionalne i znanstvene odgovornosti kroz dogovaranje i savjetovanje sa stručnjacima pri provedbi istraživanja. Podaci su prikupljeni diktafonom, a nakon izrade transkripta, audiozapis je spremljen u folder pod posebnom šifrom u osobnom računalu istraživača. Podaci će se čuvati u elektroničkom obliku i bit će dostupni autoricama ovog istraživačkog rada. Na kraju istraživanja sudionici su dobili pisanu zahvalu za sudjelovanjem u istraživanju.

Moguća implikacija u provedbi ovog istraživanja je u pogledu prikupljanja podataka jer se istraživanje provelo s voditeljima mjera na području tri centra za socijalnu skrb u Osječko-baranjskoj županiji, koji su sudjelovali u metodskoj superviziji kroz 2017. godinu, pa je broj sudionika ograničen. Prikupljanje podataka je bilo pola godine nakon završetka supervizijskih grupa. Neki sudionici trebali su vremena da se prisjete slučaja na kojem su radili kad su bili u fokusu u superviziji. S obzirom na protok vremena, pitanje je jesu li voditelji izostavili neke korisnosti metode supervizije koje su dobili sudjelujući u metodskoj superviziji, a mogli su ih primijeniti u vođenju mjere stručne pomoći i potpore.

Prikupljanje podataka provela je istraživačica koja je i sama vodila jednu grupu supervizanata te s njima radila u nekoliko susreta po metodskom pristupu, pa je moguća pristranost istraživača. O tome se posebno vodilo računa pri prikupljanju podataka i njihovoj obradi, no ne možemo negirati potencijalnu pristranost sudionika u davanju poželjnog odgovora. Također, neki od sudionika su samo u nekoliko supervizijskih susreta radili prema metodskom pristupu u superviziji, pa je bilo potrebno dodatno vrijeme da se prisjete u kojim susretima su sudjelovali u metodskoj superviziji, što je možda utjecalo i na to da izostave opetovano neke moguće korisnosti metodskog pristupa.

ZAKLJUČAK

Voditelji mjere stručne pomoći i potpore imaju doživljaj djelotvornosti metode supervizije. Rezultati ovog istraživanja pokazali su kako su voditelji dobili od

metodske supervizije podijelili na generičke i specifične, pri čemu su generičke dobiti komunikacijske vještine, refleksivnost, socijalni resurs, razmjena iskustava, povratne informacije na njihov rad, i to pozitivne povratne informacije na njihov rad te prevencija stresa. Osim generičkih dobiti, voditelji mjere imaju doživljaj i specifičnih dobiti od sudjelovanja u metodskoj superviziji. Poseban naglasak stavili su na potrebu dobivanja podrške u superviziji te su ju definirali kao ishod metode supervizije i podijelili njezine učinke na generičke i specifične.

Metodska supervizija usmjerena je na edukaciju, pružanje podrške i refleksivan rad na slučaju s fokusom na dijete, a ovim istraživanjem pokazala se djelotvornom jer voditelji imaju dojam promjene u radu s obitelji tijekom provođenja mjere. Kako navodi O'Donoghue, Wong Yuh i Tsui (2018.), istraživanje djelotvornosti supervizije na promjenu klijenta i korisnika usluga je ograničen, što potvrđuje i Ajduković (2019.). U vrijeme redukcije financijskih troškova, metoda supervizija je model u kojem voditelji mjere stručne pomoći i potpore mogu stručno usavršavati svoje kompetencije s pretpostavkom da imaju bazu znanja pomažućih profesija. U metodičkoj superviziji voditelji mjere ističu da imaju dojam veće usklađenosti u odnosu sa supervizorom, imaju prostor za unaprijediti znanje s naglaskom na teorijskom radu i usmjereniji su na metodu rada, nego kad su sudjelovali u nekom drugom obliku supervizije.

Zadaća metode supervizije je kroz usmjerenost na metodu rada i refleksijom rada na slučaju, štiti djetetov najbolji interes. Sukladno čl. 3. Konvencije o pravima djeteta, u svim djelovanjima koja se odnose na djecu, bez obzira tko ih poduzima, najbolji interes djeteta treba imati prednost. U razgovorima s voditeljima koji provode mjeru stručne pomoći i potpore, stekao se uvid u djelotvornost metode supervizije pri provedbi mjere te stoga metoda supervizija treba imati prednost pred drugim modelima jer štiti izravno interese djeteta, s obzirom da u fokusu supervizije nije pomagač, nego odnosi i proces njegovog rada s obitelji.

Ovo je ujedno i generički supervizijski model u kojem se otvara prostor za stjecanjem pozitivnih iskustava, kroz neposredan grupni rad sa stručnjacima koji su možda različitih profesija, no rade na istom zadatku, pomoći i podršci obiteljima s djecom.

LITERATURA

1. Ajduković, M. (ur.) (2015). *Pomoć roditeljima u zaštiti dobrobiti djece. Priručnik za socijalne radnike, druge stručnjake i suradnike centra za socijalnu skrb*. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć i Ured UNICEF-a za Hrvatsku.
2. Ajduković, M. (2019). *Razvoj modela metode supervizije u zaštiti dobrobiti djece*. Projektni izvještaj. Zagreb: Pravni fakultet u Zagrebu.

3. Ajduković, M. (2020a). Edukacija iz metode supervizije u zaštiti dobrobiti djece za licencirane supervizore. *Ljetopis socijalnog rada*, 27 (1), 195–200. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v27i3.404>
4. Ajduković, M. (2020b). Razvoj modela metode supervizije u području skrbi za djecu. *Ljetopis socijalnog rada*, 27 (3), 384–414. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v27i3.404>
5. Ajduković, M. & Cajvert, Lj. (ur.) (2004). *Supervizija u psihosocijalnom radu*. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.
6. Ajduković, M., Cajvert, Lj., Judy, M., Knopf, W., Kuhn, H., Madai, K. & Voogd, M. (2018). ECVision: Europski pojmovnik supervizije i *coaching*. U: Ajduković, M. (ur.) *Supervizija i coaching u Europi: Koncepti i kompetencije*. Zagreb: Biblioteka socijalnog rada i HDSOR, 15–47.
7. Ajduković, M. & Kožljan, P. (2020). *Hrvatski model supervizije u zaštiti dobrobiti djece. Metodski supervizija u zaštiti dobrobiti djece. Iskustva provođenja UNICEF projekta: »Sustavna podrška obiteljima s djecom: Procjene i smanjenje rizika za dobrobit djece«* (2020). Preuzeto s: <http://www.hdsor.hr/?p=624>. (17.3.2020.)
8. Ajduković, M. & Laklija, M. (2014). Motivi uključivanja i očekivanja od supervizije voditelja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti centra za socijalnu skrb. *Ljetopis socijalnog rada*, 21 (2), 263–293. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v21i2.44>
9. Barišić, A. (2020). *Doživljaj djelotvornosti sudjelovanja u metodskoj superviziji voditelja mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu*. Završni rad. Zagreb: Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, Specijalistički studij supervizije u psihosocijalnom radu.
10. Beddoe, L. (2016). Supervision in social work in Aotearoa New Zealand: Challenges in changing contexts. *The Clinical Supervisor*, 35 (2), 156–174. <https://doi.org/10.1080/07325223.2016.1217497>
11. Bezić, I. (2007). Supervizija kao način razvijanja samopouzdanja i sposobnosti podnošenja konfrontacije. *Ljetopis socijalnog rada*, 14 (2), 443–452.
12. Brittain, C. R. (2009). Models of social work supervision. In: Potter, C. C. & Brittain, C. R. (eds.), *Child welfare supervision: A practical guide for supervisors, managers, and administrators*. New York: Oxford University Press, 23–43.
13. Dill, K. & Bogo, M. (2009). Moving beyond the administrative: Supervisors perspectives on clinical supervision in child welfare. *Journal of Public Child Welfare*, 3, 87–105. <https://doi.org/10.1080/15548730802695105>
14. Erskine, R. (2009). Life scripts and attachment patterns: Theoretical integration and therapeutic involvement. *Transactional Analysis Journal*, 39 (3), 207–218. <https://doi.org/10.1177/036215370903900304>

15. Fukui, S., Rapp, C., Goscha, R., Marty, D. & Ezell, M. (2014). The perceptions of supervisory support scale. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 41 (3), 353–359. <https://doi.org/10.1007/s10488-013-0470>
16. Kim, J., Park, T., Pierce, B. & Hall, J. (2017). Child welfare workers perceptions of supervisory support: A curvilinear interaction of work experience and educational human service. *Organizations Management*, 42 (5), 285–299. <https://doi.org/10.1080/23303131.2017.1395775>
17. *Konvencija o pravima djeteta* (2000). Zagreb: Udruga za inicijative u socijalnoj politici, Centar za prava djeteta.
18. Laklija, M., Ajduković, M. & Aladrović Deklman, A. (2020). Supervizija voditelja mjere stručne pomoći roditeljima u zaštiti dobrobiti djeteta – pogled iz triju perspektiva. *Ljetopis socijalnog rada*, 27 (1), 88–112. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v27i1.305>
19. Lietz, C. A. (2018). Infusing clinical supervision throughout child welfare practice: advancing effective implementation of family-centered practice through supervisory processes. *Clinical Social Work Journal*, 46 (4), 331–340. <https://doi.org/10.1007/s10615-018-0672-7>
20. Mesić, M. (2019). *Primjena Yalomovih terapijskih čimbenika u superviziji*. Završni rad. Zagreb: Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada. Specijalistički studij supervizije u psihosocijalnom radu.
21. Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Zagreb: Naklada Slap.
22. Mor Barak, M. E. M., Travis, D. J., Pyan, H. & Xie, B. (2009). The impact of supervision on worker outcomes: A meta-analysis. *Social Services Review*, 28 (5), 548–577.
23. Munson, C. (2012). *Handbook of clinical social work supervision*. London: Routledge.
24. O'Donoghue, K., Wong Yuh, J. & Tsui, M. S. (2018). Constructing an evidence-informed social work supervision model, *European Journal of Social Work*, 21 (3), 348–358. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1341387>
25. Obiteljski zakon (2019). *Narodne novine*, 98/2019.
26. Pravilnik o mjerama zaštite i osobnih prava i dobrobiti djeteta (2015). *Narodne novine*, 123/2015.
27. Pregrad, J. (2006). Poimanje odgovornosti i sukoba u demokraciji. U: Poljak, N., Šehić-Relić, L. (ur.), *Sukob@org-upravljanje sukobom u organizaciji*. Osijek: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, 11–16.
28. Sladović Franz, B. (2011). Značajke procesa odlučivanja u socijalnoj skrbi za djecu. *Ljetopis socijalnog rada*, 18 (3), 439–467. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/75419> (17.3.2020.).

29. Snyder, L. J. & Babins-Wagner, R. (2013). *Supervisory training in child welfare: A quest for effectiveness*. Report prepared by Calgary Counselling Centre for the Alberta Centre for Child, Family and Community Research. Preuzeto s: <https://policywise.com/wpcontent/uploads/resources/2016/07/395SupervisoryTraininginChildWelfareAQuestforEffectivenesspdf.pdf> (5.2.2020.)
30. Stewart, I. & Joines, V. (2011). *Savremena transakciona analiza*. Novi sad: Psihopolis Institut.
31. Tudor, K. (2013). Group imago and group development. Two theoretical additions and some ensuing adjustments. *Transactional Analysis Journal*, 43 (4), 321–333.
32. Weiss-Dagan, S., Ben-Porat, A. & Itzhaky, H. (2018). The contribution of role characteristics and supervisory functions to supervision effectiveness. *Clinical Social Work Journal*, 46, 341–349. <https://doi.org/10.1007/s10615-018-0675-4>
33. Wilkins, D., Forrester, D. & Grant, L. (2017). What happens in child and family social work supervision? *Child & Family Social Work*, 22 (2), 942–951. <https://doi.org/10.1111/cfs.12314>
34. Wilkins, D., Lynch, A. & Antonopoulou, V. (2018). A golden thread? The relationship between supervision, practice, and family engagement in child and family social work. *Child & Family Social Work*, 23 (3), 494–503. <https://doi.org/10.1111/cfs.12442>
35. Yalom, I. & Leszcz M. (2005). *The theory and practice of group psychotherapy*. New York: Basic books.
36. Yalom, I. (2011). *Čari psihoterapije*. Novi Sad: Psihopolis Institut.

PRILOG

1. Koje nove specifične vještine i tehnika za provedbu mjere ste dobili sudjelujući u superviziji? Što od toga možete, a što niste u mogućnosti primjenjivati u neposrednom radu s obiteljima? Obrazložite.
2. Koje oblike stručne pomoći ili smjernice za daljnji rad, u provedbi mjere stručne pomoći i potpore, ste dobili, u metodskoj superviziji?
3. Jeste li dobili i, ako jeste, na koji način se očitovala podrška koju ste dobili od kolega i od voditelja mjere stručne pomoći i potpore kada ste dijelili iskustva o svom radu?
4. Kako vam je podrške koju ste dobili omogućila (ili olakšala) primjenu nekih novih vještina ili tehnika nakon supervizije?
5. Kada se osvrnete na prethodne mjere stručne pomoći i potpore koje ste provodili prije nego ste sudjelovali u superviziji i na mjeru koja se odvijala paralelno s vašim sudjelovanjem u metodskoj superviziji, imate li osjećaj većeg postignuća u radu s obiteljima i većeg zadovoljstva u provedbi mjere? Opišite u čemu je razlika.
6. Je li se nešto promijenilo u vašim odnosima s obitelji u kojoj ste provodili mjeru stručne pomoći i potpore nakon sudjelovanja u metodskoj superviziji? *Ako ima promjena: Što je po vama imalo ključnu ulogu u nastanku promjene odnosa s obitelji u kojoj provodite mjeru?
7. Pitanje za one koji su imali iskustvo sudjelovanja u nekom drugom obliku supervizije: U čemu sve vidite razlike u oblicima supervizije?⁶
8. Imate li još kakve pojedinosti koje želite podijeliti/ dodati?

---

6 U davanju odgovora na pitanje 7 nisu sudjelovali svi sudionici istraživanja, nego samo oni koji su imali ranije iskustvo sudjelovanja u nekom drugom obliku supervizije koji nije metodska supervizija. Na ovo pitanje odgovorilo je ukupno 12 sudionika istraživanja, a kako bi se sačuvalo načelo kompetentnosti sudionika za teme o kojoj se govori, kao ključno načelo kvalitativnog pristupa.

Anita Barišić
Marina Ajduković

EXPERIENCE OF THE EFFICIENCY OF PARTICIPATION OF THE SUPERVISORS OF MEASURES FOR ASSISTING PARENTS IN REALISING CHILD WELFARE IN METHOD ORIENTED SUPERVISION

ABSTRACT

Method oriented supervision is a supervision defined as a process, whereas referent material serves professional interaction of a supervisees with a client. A unique accent in method oriented supervision is on the educational component, deepened casework structure and on the professional development phase of the supervisor. This paper represents part of the qualitative research of experience in the effectiveness of participation in method oriented supervision of supervisors of measures for the protection of child welfare who conduct professional assistance and support measures in exercising child care. This study included 17 participants who, conduct measures in the Centre of Social Welfare in Osijek, Našice, and Donji Miholjac. They participated in method oriented supervision. The research was conducted by a method of semi-structured interviews. Thematic analysis was used for data processing. The results of the research show that supervisors of measures for the protection of child welfare recognize the benefits of participating in method oriented supervision as generic and specific, and in general they describe the feeling of greater achievement in working with families and changes in the relationship with the families in which they implement the measure of professional help and support. Supervisors of measures for the protection of child welfare obtained support and they divided the effects of method oriented supervision into generic and specific ones. Also, the paper describes the special features of method oriented supervision recognized by supervisors of measures for the protection of child welfare in relation to other forms of supervision in which they participated.

Key words: *method oriented supervision; supervisors of measures for the protection of child welfare; professional assistance and support measure; families at risk; outcomes; support*

Međunarodna licenca / International License:
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0.